

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

Monachii [u.a.], 1749

Caput XI. Quomodo unus Angelus alteri cogitata sua manifestet, atque
spiritus inter se colloquantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83642](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83642)

pro lubitu movent, pervadunt, ac deferunt. At non deerunt, qui asserant, non esse quidem Angelos assumptis corporibus colligatos, propriasque horum formas; posse tamen motiones aliorum corporum vera sensatione percipere, quam haud vulgares philosophi sitam contendunt in sola mente, cui nervorum propagines, dum vel inflantur spiritibus animalibus, vel externorum corporum agitantur occursum, exhibent sensibilibus rerum concitationem ac motum. Quare laudanda est Augustini summa cum eruditione modestia, dum ea quæ scripserat de sensatione demoniorum dicta à se fateatur cum audaciori asseverantia, quasi demones aëria corpora habeant, idque sit exploratum: cum probabilius sit naturalia corpora non habere; atque utrum in assumptis exercere valeant officia sensuum, abstrusior sit disputatio.

15. *Obiectio 5.* Opp. ultimo: Angelus percipit ea, quæ sunt in hominis phantasia: quid prohibet ergo, ne conspiciat etiam, quæ menti obversantur.

Respond. Phantasiam non esse sejunctam à motione nervorum, qui per corpus undique distenduntur: liquet enim ejus vi impressiones quasdam in utero præhærentium mulierum ad fœtus membra dilabi, ita ut per gravidæ matris arterias in illa maculæ, notæque variæ inferantur. Ergo ex hujusmodi agitatione tendinum, notarumque impressione dignoscitur quid in phantasia, sive imaginatione versetur, tanquam ex sculpta figura percipitur forma & incisio sigilli. Quod si dixeris majorem esse proportionem inter intellectum angeli & cogitationes animi, quam inter eundem intellectum & imaginationis effectum; dico non proportionem obstare quin Angeli aliorum cogitata conspiciant, sed manifestationem liberam cogitantis, quæ an fiat directione aliqua, an occultis quibusdam signis capite proximo differetur. Excellentior autem facultas, quæ spiritualia cognoscit, potest multo magis percipere res corporeas, puipe virtus inferiorum majori perfectione in superioribus continetur.

Solutio.

CAPUT XI.

Quomodo unus Angelus alteri cogitata sua manifestet, atque spiritus inter se colloquantur.

SUMMARIUM.

1. Status questionis.

2. Probatur, dari quandam inter Angelos locutionem, quæ est directio cogitationis unius Angeli ad alterum.

à num. 3. usque ad 6. defenditur, Angelos loqui ad invicem per signa aliqua spiritualia.

7. & 8. Solvuntur objectiones.

1. *De manifestatione & colloctione Angelorum.* Hoc mihi præstare necesse est, ut videamus quomodo Angeli loquantur invicem, & mentis cogitationes, quæ cæteris sunt ignotæ unus uni patefaciat: quod assequi sine summa difficultate non possumus. Irridet quidem nos Beza Comment. in Epist. ad Galat. quod de Angelorum lingua instituamus disputationem: sed facile est homini hæretico Scholasticos urgere convicio. Nemo siquidem nostrum tribuit Angelis linguam in ore sitam, septem dentibus, pressique soni effectricem; sed spiritalem sermonem, de quo Paulus in 1. ad Corinth. XIII. ait: *Si linguis hominum loquar, & Angelorum: hoc est, Quamvis ita loquar, ut Angeli inter se colloquantur, & quomodo inter se differunt, & Deum laudant; inquit Chrysostomus ac Theodoretus.* Videndum ergo quid sit hæc Angelorum lingua, & quo pacto spiritualia exprimat verba, dum Angelus Angelum alium alloquitur.

2. PROPOSITIO I. Datur quædam inter Angelos locutio, nec aliud est quam directio cogitationis unius Angeli ad alterum.

Ad præcitatum Apostoli textum accedit alter Isaïæ VI. 3. *Et clamabant alter ad alterum.* Necnon Judæ in sua Canon. v. 9. *Cum Michael Archangelus altercaretur cum diabolo &c.* Postulat quoque aliquam inter cives cœlestes colloctionem perfectam eorum societas. Illam vero nihil esse præter spiritalem unius cogitati ad alium directionem, & ratio, & auctoritas comprobant. Ratio, quoniam nequit esse inter Angelos sermo ex ore labiisque formatus, sed alterius generis nostro ἀνάλωγος, & quo nos interdum loquimur corde. Auctoritas, quoniam Augustinus, cui Patres alii subscribunt, in xv. de Trinit. cap. 10. inquit: *Foris enim cum per corpus hæc fiunt, aliud est locutio, aliud visio: Intus autem cum cogitamus, utrumque unum est. Auditio, & visio duo quædam*

Probatur, dari inter Angelos locutionem.

dam sunt inter se distantia in sensibus corporis; in animo autem non est aliud videre, & audire: ac per hoc cum locutio foris non videatur, sed potius audiatur, locutiones tamen interiores videntur. Ex quibus non solum apparet veritas propositionis, verum etiam constat Angelos loqui cum Domino, quando sese, vel creaturas alias contemplantes in Dei admirationem, & laudem confurgunt; Deum vero alloqui Angelos, quotiescunque intime voluntatem suam illis aperit; ut in 11. Moraliū cap. 5. docet Gregorius. Nobis autem, id est animabus corpori junctis, nihil dubitationis est, quin verba faciant in meatu auditorios vibratum aerem mittentes, quo concutiuntur membranae, sive id efficiant corporalibus instrumentis, sive imitando naturam, sublatis corporibus, aerem impellentes ac verberantes. Liquet etiam ad locutionem Angelorum non satis esse quod cogitent, sed ulterius requiri, ut cogitatio unius Angeli dirigatur ad alterum: alias quidquid Angelus cogitat, loqueretur, nec posset alteri suas occultare cogitationes: quod fuit praecedenti capite refutatum.

3.
Propositio 2.
quomodo
loquantur.

Sententia D
Thomae.

PROPOSITIO II. Quomodo peragatur haec Angelorum locutio, seu directio cogitatorum occultum est, & reconditum; videtur autem perfici spiritualibus signis, sed quanam ista sint, ignoratur. Me non latet S. Thomam q. 107. art. 5. confugere ad actum voluntatis Angelicae, cujus determinatione conceptus mentis sunt manifesti. Quod verissime dictum puto: sed in hoc tantum mens penitus non quiescit. Primo enim, si cogitationes manifestae fierent per solam voluntatis determinationem: foret quaelibet libera voluntatis determinatio per seipsam nota; atque ita nullus Angelus posset alteri secreta cordis abscondere. Directio praeterea voluntatis sufficit quidem, ut Angeli cogitationes suas proponere & declarare decernant; sed quo pacto id exequantur, nondum planum sit: & vera est Divi Thomae sententia, sed nodum plane non solvit. Agit de illa Estius lib. 2. dist. 7. §. 13. alique D. Thomae Interpretes, qui ajunt, ut loquitur aliquis ad semetipsum quando mens vertit se ad actualem considerationem rei intelligibilis, (nam conceptus mentis vocatur verbum internum,) ita alloquitur alterum, quotiescunque mentis perceptio per actum voluntatis in alterum dirigitur atque ordinatur. Verum quod animus, dummodo velit, in suis

cogitationibus versetur, facile intelligo: sed quomodo voluntate sua, eaque sola, intima sibi cogitata alteri imprimat, id vero nec usu, nec ratione cognosco.

Hujus generis sunt placita caterorum. Nam quod ait Durandus, colloqui Angelos impressa in aethere voce, verum fortasse erit dum in assumptis corporibus locutionem quasi humanam exercent. Locutionem autem spiritalem ab omnibus Angelis audiri, autumat Scholasticus ille, veluti cum homo hominem alta voce compellat, aut praeco exclamat in foro: Angelos enim aliorum mentem credidit introspicere, ut supra diximus. Olet hoc scitum Durandi, ut putida opinio Bezae, negatque Angelicam colloctionem. Si enim allocutio est actio spiritualis substantiae manifestantis cogitationes suas, quemadmodum locutio exterior est prolatio verborum conceptus intimos exprimentium: sequitur Angelos loquentes manifestare secreta cordium suorum; quamobrem si nullum inter spiritus secretum lateret, frustra illorum statueretur locutio.

4.
Sententia
Durandi.

Non videtur melioris notae Ochami, aliorumque Nominalium opinio, dicentium Angelum loquentem suam in aliis cogitationem imprimere, efficienterque producere: quod temperat aliquantulum Scotus asserens non propriam revera perceptionem in mentem aliorum intrudere, sed intellectionem ejusdem objecti, quod ipse cogitat, versatque in animo. At non habet Angelus vim aliquam producendi in alia creatura spirituali per solam cogitationem suam illam eandem speciem, seu speciei excitationem, qua ipse afficitur; cum in horum Theologorum sententia ab intellectu creato non producat nisi species expressa, seu verbum mentis: & species aliae, quae cognitionem pariunt, sint vel a prima causa, vel ab intelligibilibus objectis. Deinde adhuc quaerendum est, quomodo istiusmodi perceptiones ac species de una mente proficiantur in alteram: constat enim ex dictis non sufficere solam mentis cogitationem, neque determinationem voluntatis; quae duo seipsis aliorum menti cognita esse non possunt. Sed plura adverius Ochamum & Scotum in 11. dist. 1x. q. 2. Gregorius noster Ariminensis.

5.
Sententia
Ochami.

Quare his omnibus praetermissis eligimus sententiam eorum, qui ajunt Angelos loqui ad invicem per nutus quosdam nobis incompertos, sive signa aliqua spiritalia, quibus intimant sibi vicissim reconditas animi perceptiones:

6.
Asseritur
Angelos lo-
qui per signa
spiritalia.

ut docent memoratus, Ariminenſis, Aegidius Romanus, Argentinas, Clichtovæus, Canus, & alii plures, ita ut etiam Vaſqueſius de hac judicium iſtud protulerit: *Hæc ſententia cæteris probabilior, neque ab eadem recedit S. Thomas in 2. diſt. 11. quæſt. 2. art. 3. ubi ait locutionem Angelorum fieri intellectualibus ſignis.* Atque probari poteſt verbis Anſelmi, qui in cap. XIII. Epistolæ. I. ad Corinth. inquit: *Lingue quibus Angeli loquuntur aliis, intelliguntur aliqui nutus, per quos intimant ſibi viciffim quod voluerunt.* Deinde demonſtratur ratione: Quotiescunque enim aliquid eſt in ſe immediate imperceptibile, nequit manifeſtari niſi per ſigna, ſenſibilia quidem, ſi manifeſtetur creaturis corporeis, ſpiritualia autem, ſi manifeſtetur ſpiritibus: Perceptiones mentium, intimique Angelorum affectus immediate ab aliis Angelis non videntur: Ergo per aliqua ſigna ſpiritualia, quæ ſane nobis occulta ſunt, pateſcere debebunt. Ad hæc: obiectum triplici tantum modo ab intellectu cognoscitur, vel immediate in ſeipſo, vel per ideam aut ſpeciem, vel per ſigna quædam instrumentalia: cogitatio unius Angeli non poteſt manifeſtari alteri neque per ſemetipſam immediate, neque per ſolam ſpeciem ideamque, ut liquet ex dictis: debet ergo manifeſtari per ſigna aliqua, nutusque ſpirituales.

7.
Oppoſitio
cum ſolutione.

Opp. 1. Hæc ſigna, quibus Angeli loquuntur ad invicem aut naturalia ſunt, aut ad placitum: non poteſt dici quod naturalia ſint, alias non libere, ſed neceſſario colloquerentur; neque affirmari poteſt, quod ſint ad placitum, quoniam deberent Angeli aliorum linguam addiſcere, vel ſaltem inter ſe convenire circa huiusmodi ſignorum institutionem & uſum. Nulla itaque ſunt ſigna hæc ſpiritualia. Reſp. naturalia quidem eſſe: at non inde conſequitur Angelos neceſſario, ſemperque invicem loqui; quoniam ſigna naturalia libera poſſunt pro libitu poni, & non poni, eo ſerme pa-

cto quo nos emittimus clamores, ſuſpiria, riſus, nutusque corporeos. Neque dum loquitur Angelus ſinguli illum audirent, niſi forte hæc ſigna exprimeret dum cæteri mentem in illum intenderent, quomodo homine hominem manuum aut capitis nutu alloquente, ſermonem quicquid alio vertit oculos, non intelligit.

Inſiſtes denuo: Si Angeli per ſigna manifeſtant ſibi invicem cogitata; poterunt etiam nobiſcum per eadem loqui, quod certo minime fieri experimur. Reſp. dubitari non poſſe, quin Angeli aliquando nobis bonas vel malas ingerant cogitationes: quod licet ut plurimum fiat corporali impreſſione, ex qua excitatur phantasia; non auſim definire, quod interdum menti noſtræ non illabatur, ſignisque ſpiritualibus plura ſubjiciant, atque commemorent. Quoniam tamen hæc ſigna ignota ſunt nobis, donec ab Angelis civili ſocietate diſjungimur; ſi Angelus in interiori corde aut pia hortatione, aut ſuggeſtione ſagaci iſtud agit, illapſum potius dicemus, quam locutionem. Hæc autem locutio, per quam ab Angelis veritas manifeſtatur, dum mentem corroborat, panditque ea, quæ naturaliter innotefcere nequeunt, appellatur etiam illuminatio. Ex quibus ſequitur inferiorem quoque Angelum poſſe alloqui ſuperiorem, ſed non illuminari iſtum ab illo, quia is non pollet minori vi intelligentiæ. Econtra illuminat ſuperior Angelus inferiorem, & quilibet angelus hominem, dum fluente ſcientiæ, quam habet perſpicaciorem, veluti ſol radios, effundit. Verumtamen ſi Deus inferiori Angelo aliquid ſingulariter revelaret, idque lateret ſpiritus ſuperiores, E. G. Gabrieli Electionem Mariæ in Deiparam; poſſet Angelus inferior etiam ſuperiorem V. G. Michaellem illuminare: quamquam naturali ordine ſpectato probabilius ſit Supremos Angelos quidquid à Deo percipiunt ſubjectis impertiri, ut quæſt. 106. art. 4. docet S. Thomas.

8.
Inſtantia.
cum ſolutione.

C A P U T XII.

Quænam ſit in Angelis futurorum eventuum naturalis cognitio: ubi de Idolorum Oraculis, & Dæmonum divinatione.

S U M M A R I U M.

1. & 2. Præmittuntur notanda.

3. 4. & 5. Probatur, futura contingentia, & Libera ab Angelis naturali ſcientiâ certo prævideri non poſſe.

à num. 6. Uſque ad 10. Solvuntur obſectiones.

à num. 11. Uſque ad 18. Sequuntur annotationes periculoſæ.

F T V.